

Đ o đ c Ph t giáo đ a căn b n trên Gi i-Đ nh-Tu và đ c soi sáng b i lý duyên kh i, t đ , nhân qu -Luân h i và vô ngã... trong bài phát bi u này tôi ch nêu lên ngu n g c và m c đích c a Gi i nh m gi i đáp ph n nào th c m c c a các Ph t t , các nhà nghiên c u khi đ c p đ n v n đ Gi i lu t c a đ o Ph t.

Ngũn G c Đ o Đ c Ph t Giáo

Thích Chí Thi n

(H i th o "Đ o đ c Ph t giáo trong th i hi n đ i", Vi n Nghiên c u Ph t h c VN, Sài Gòn, 1993)

--- o0o ---

Đạo đức Phật giáo dựa căn bản trên Giới-Định-Tu và được soi sáng bởi lý duyên khởi, tỳ đờ, nhân quả-Luân hồi và vô ngã... trong bài phát biểu này tôi chỉ nêu lên nguồn gốc và mục đích của Giới nhằm giải đáp phần nào thắc mắc của các Phật tử, các nhà nghiên cứu khi đặt câu hỏi về vấn đề Giới luật của đạo Phật. Nhưng tôi thắc mắc rằng có phải đạo đức Phật giáo là một thể đạo đức duy tâm và mục đích của nó là xây dựng hạnh phúc cho thế giới bên kia? Câu hỏi thứ 2: Giới luật của đạo Phật phải chăng là những giáo điều ràng buộc và hãm đả tẩn đả rủa ng ai phạm giới sẽ đả đả a ng c?

Những vấn đề này cần phải được giải đáp, có thể chúng ta mới thấy được chân giá trị đích thực của nên đạo đức Phật giáo.

Đức Phật Thích Ca Mâu Ni sau khi thành đạo dõng chí Bồ Đề, đã quyết định nh từ bỏ mọi xã hội và cuộc sống của con người bình thường. Mục đích giáo hóa của Đức Phật nhằm đem lại sự an lạc, hạnh phúc cho con người. Nhưng gì Đức Phật giảng dạy để bắt nguôn từ cuộc sống, từ hoàn cảnh và con người cụ thể. Cũng vậy Đức Phật chỉ ra giới luật nhằm xây dựng một nền đạo đức làm nền tảng cho sự thăng tiến tâm linh và hạnh phúc cho nhân loại.

Tôi và bạn Lạc Uyển, đức Phật chuyên bán xe pháp luân luân đởu tiên trên thế gian này. Sau bài thuyết pháp này, 5 vị Sa môn nhóm Tôn giáo Kieu Truon Nh là những người bạn cũ của Ngài từ bỏ con đường tu khổ hạnh ép xác, cả 5 vị xin quy y và sau đó đởu đức qu A La Hán là qu vị tởi thởng trong hành đởt Phật. Đó là 5 vị đởt đởu tiên xuất gia của Phật và cũng là giáo đoàn Tăng gia Phật giáo đởu tiên, cả sự cho giáo hội sau này.

Từ đó, bắt đầu đâu đức Phật đởt chân đởn đởu đởi đởu đởn của tởi bi và trí tuệ. Mọi nhân cách siêu việt và lòng từ vô lượng, Ngài đã thu phục #273; đởt lòng người. Do đó, đởt tởi của Ngài (xuất gia cũng như tởi gia) mới ngày mới đông.

Vào năm thứ 3 sau ngày đức Phật thành đạo, Vua Bimbisara nước Ma Kiệt Đà sau khi quy y đã dâng cúng Phật rừng Trúc Lâm. Trong đó nhà vua cho xây cất đởy đởi tiến nghi đở dùng làm thiền xá. Có thể nói đây là trú xứ đởu tiên, một đởu một giai đởn mới, một manh nha của việc cấu trúc có tính cách đởn c, khác với lối sống lang thang của các đoàn Sa môn lúc bấy giờ.

Trong mùa an cĩ này, cĩ 1000 cĩ tĩ kheo cùng chung sĩ ng tĩ i Trĩc Lĩm là mĩ t đĩ c đĩ m khĩc biĩ t đĩ i vĩ i các đĩn Sa mĩn khĩc thĩ i bĩ y giĩ . Cĩ lĩ do sĩ chung giĩ a các Tĩ kheo, mĩ t ít giĩ i luĩ t cĩ tĩn các nhĩ nhĩng vĩ i hĩn thĩ c "đĩ u nĩn làm vĩ đĩ u khĩng nĩn làm" đĩ c đĩ c Phĩ t nĩ ra.

Qua kinh nghiĩ m cuĩ c sĩ ng vĩ sĩ chúng nghiĩ m tĩm linh trĩn cuĩ c hĩn trĩn tĩm kiĩ m hĩ nh phĩc, đĩ a vĩo hoĩn cĩ nh, cĩn tĩn vĩ mĩ c đĩch hĩ nh đĩ n cuĩ c sĩ ng khĩc nhĩu cĩ a chúng sanh, đĩ c Phĩ t đĩ thi thĩ t ra nhĩ u cĩ p đĩ , chuĩ n mĩ c đĩ o đĩ c: Đĩ i vĩ i hĩn Xuĩ t gia cĩ 250 giĩ i cĩ a Tĩ kheo, 348 giĩ i cĩ a Tĩ kheo ni; đĩ i vĩ i hĩn tĩ i gia cĩ 5 giĩ i vĩ 10 thĩ n giĩ i, đĩ ng thĩ i cĩ 58 giĩ i Bĩ tĩt cho cĩ Xuĩ t gia vĩ tĩ i gia Bĩ tĩt.

Sĩ thĩ t hĩn nĩn, Giĩ i luĩ t cĩ a đĩ o Phĩ t khĩng phĩ i là nhĩ ng giỏ đĩ u đĩ c mĩ c khĩ i bĩ i thĩ n linh hĩ mĩ t đĩng sĩn nĩn nĩ; nĩ cũng khĩng phĩ i là nhĩ ng đĩ u do đĩ c Phĩ t tĩ ý đĩ t ra đĩ rĩn đĩ hay rĩng buĩ c tĩn đĩ . Vĩ lĩng tĩ bi, vĩ hĩ nh phĩc cho chúng sanh đĩ c Phĩ t chĩ ra giĩ i luĩ t, mĩ i giĩ i luĩ t đĩ c chĩ ra, đĩ c phĩ t đĩ u đĩ a vĩo 3 đĩ u kiĩ n thĩ c tĩ vĩ khĩc quan nhĩ t đĩ ó là: Thĩ i-Xĩ -Vĩ , tĩ c là nhĩ ng qui luĩ t phĩp tĩ c do Phĩ t chĩ đĩ nh đĩ u là nhĩ ng qui đĩ nh đĩ c đĩ ra sau khi các sĩ kiĩ n đĩ phĩt sĩn.

Đĩ làm sĩng tĩ vĩ n đĩ này, chúng ta hĩy lĩ y mĩ t vĩ dĩ , nhĩ giĩ i "Tam y" chĩ ng hĩ n, tĩ c theo luĩ t mĩ i Tĩ kheo phĩ i cĩ đĩ 3 tĩ mĩ áo: Thĩ nhĩ ng-Trĩn-Hĩ . Nguyĩn nhĩn đĩ c Phĩ t chĩ ra 3 y là vĩ ngĩy xĩ a Ngĩi du hĩn tĩ Phĩ Xĩ Ly đĩ n Bĩ t Da La Thĩp, nĩ a đĩ nhĩ ng gĩ p thĩ i tĩ t giỏ buĩ t, vĩo bĩn đĩm Ngĩi phĩ i mĩ c 3 tĩ mĩ áo mĩ i đĩ m, do kinh nghiĩ m y mĩ Phĩ t chĩ giĩ i Tam y.

Qua đĩ cho ta thĩ y mĩ i giĩ i luĩ t đĩ c Phĩ t chĩ ra đĩ u đĩ a trĩn sĩ kiĩ n thĩ c tĩ cĩ a cuĩ c sĩ ng. Ngĩi khĩng tĩ nhĩn đĩ t ra nhĩ u giĩ i luĩ t bĩ t chúng ta hĩn trĩ, chĩn là do hĩ nh nghiĩ p hĩ u lĩ u cĩ a chúng sanh mĩ đĩ c Phĩ t chĩ ra giĩ i luĩ t nhĩ m ngĩn ngĩ a các ĩc bĩ t thĩ n phĩp, giĩp hĩn giĩ đĩ c thĩn tĩ nh, làm nĩ n tĩ ng cho sĩ phĩt trĩn tĩm linh thĩ ng đĩ n niĩ m hĩ nh phĩc an vĩ tĩ ch tĩ nh.

Lĩ do đĩ c Phĩ t chĩ giĩ i đĩ c Ngĩi nĩ trĩ c các vĩ đĩ tĩ xuĩ t gia sau khi cĩ sĩ vĩ c trĩ nhĩ lĩ Tu Đĩ Na(Sudina) vĩ phĩ m trĩ nhĩ hĩ p mĩ đĩ c Phĩ t đĩ y là rĩ t trĩ m trĩ ng. Mĩ i lí do này đĩ c Phĩ t nhĩ c lĩ i trĩn Tĩng Chĩ bĩ kinh (Anguttara Ni kĩa) vĩ khi đĩ c Phĩ t trĩ lĩ i trĩ nhĩ lĩ Upali vĩ mĩ c đĩch trĩy n đĩ y giĩ i bĩ n (patimokkha) :

- 1/ Đũ Tăng giũ đũũ c mũ mũn.
- 2/ Đũ Tăng giũ đũũ c an lũ c.
- 3/ Đũ chũ ngũ các Tũ kheo khũ chũ ngũ.
- 4/ Đũ chũng Tũ kheo đũũ c an ũn hòa thuũn
- 5/ Đũ chũ ngũ các lũ u hoũ c trong hiũn tũ i.
- 6/ Đũ ngũng ngũ a các lũ u hoũ c đũ i sau
- 7/ Đũ tũ o tin tũũ ng cho nhũ ng ngũũ i ít tin tũũ ng
- 8/ Đũ tăng đũ c tin cho nhũ ng ngũũ i cũ lòng tin
- 9/ Đũ Chũnh phũp đũũ c vũ ng bũn
- 10/ Đũ phũ trũ cho luũ t.

"Nũy UPũli, đũy lũ 10 lý do nhũ m đũ y đũ các đũ tũ Nhũ Lũ i vũ lũ mũ c đũch giũ ng đũ y giũ i bũn" (bũn đũ chũ a Hòa thũũ ng Minh Chũu)

Nhũ vũ y cũu hũ i thũ nhũ t đũ đũũ c trũ lũ i, đũ o đũ c Phũt giũo khũng phũ i lũ mũ t thũ đũ o đũ c duy tũm, nũ xuũ t phũt tũ kinh nghiũ m, tũ thũ c tũ cũũ c sũ ng vũ trong mũ i quan hũ giũ a ngũũ i vũ ngũũ i. Đũ ng thũ i mũ c đũch cũ a nũ lũ nhũ n xũy đũ ng sũ na lũnh hũ nh phũc cho thũ giũ i vũ con ngũũ i hiũn tũ i.

Trũn cũ sũ nũy chũng ta sũ lũm sũng tũ vũ n đũ thũ 2 đũũ c nũu trong bũi tham luũ n nũy. Giũ i luũ t cũ a đũ o Phũt khũng phũ i lũ nhũ ng giũo đũ u rũng buũ c vũ hũm đũ a tũn đũ , mũ c dù mũ i lũ n thũ tam qui ngũ giũ i hay Tũ kheo giũ i, Bũ tũt giũ i đũ trũ thũnh ngũũ i đũ tũ cũ a Phũt, cũc giũ i tũ phũt nguyũ n phũ ng trũ nhũ ng đũ u giũ i cũ a Phũt, cũc giũ i tũ phũt nguyũ n phũ ng trũ nhũ ng đũ u giũ i cũ a Phũt chũ . Đũ đũy lũ sũ tũ nguyũ n, tũ giũc hoũn toũn, mũ c đũch cũ a nũ lũ tũ o trong tũm tũ cũ a ngũũ i giũ i tũ mũ t sũ thũ c tũ nh thũ t sũ , tũ o nũn mũ t ý thũ c đũ o đũ c cho nhũ ng hũnh đũ ng trong cũũ c sũ ng cũ a mũnh vũ vũ i mũ i ngũũ i xung quũnh trong giũ đũnh vũ xũ hũ i.

Sũu khi thũ giũ i, nũ u hũnh giũ thũ c hiũn nhũ ng hũnh đũ ng vi phũ m cũc đũ u giũ i mũ t cũc cũ ý thũ c thũ i cũ thũ Sũm hũ i (trũ 4 đũũ c giũ i quan trũ ng cũ a hũng xuũ t giũ). Sũm hũ i đũ đũy khũng phũ i lũ sũ rũ a tũ i hay chũũ c tũ i, mũ cũnh lũ sũ thũ c tũ nh đũ i vũ i hũnh vi khũng hũ p vũ i đũ o đũ c cũ a mũnh đũ nh hũũ ng khũng tũ t cho bũn thũn vũ cho mũ i ngũũ i, tũ đũ phũt sũnh sũ hũ thũ n vũ khũ i lũn ý thũ c sũ a đũ i nhũ m đũm lũ i sũ an lũ c, niũ m vui, hũ nh phũc cho thũ nhũn vũ cho bũn thũn.

Rũ tũng Giũ i luũ t cũ a đũ o Phũt lũ đũ o đũ c thiũ t thũ c hiũn tũ i, lũ nũn tũ ng cho cũũ c sũ ng hũ nh phũc vũ con đũũ ng phũt trũ n tũm linh.

Cũn bũn đũo đũc ỹ đũc đũc kũt trong bài kũ :

Chũ làm các đũu ỳc
Hũy làm các hũnh lũnh
Giũ tâm ỳ trong sũ ch
ỹ lũi chũ Phũt đũy (Kinh Phũp Cũ)

Đũ là con đũng đũ chúng ta thũnh đũt sũ tũ do và hũnh phũc thũt sũ ngay trong cuũc sũng cũa
chúng ta và trên thũ gian nũy chũ khũng phũi mũt thũ giũi xa xũm nũo khũc. Bũi ỳ :

"Tũ do là ung dung trong rãng buũc
Hũnh Phũc là tũ tũi trong khũ đũu".

--- o0o ---

Thũch Chũ Thũn